

IMMERSION COURSE – FROM INTERCULTURALITY TO LANGUAGE WITH MEDICAL SPECIFIC

Alina Andreica, Assistant, PhD, "Iuliu Hațieganu" University of Medicine and Pharmacy

Abstract: This paper proposes an effective method in teaching / deepening Romanian as a foreign language: the immersion course. Held at the University of Medicine and Pharmacy "Iuliu Hațieganu, Cluj-Napoca, between March and May 2014, at the Modern Languages Department Applied in Medicine, the course had two objectives: achieving an intercultural exchange and verifying the degree of comprehension of Romanian language with medical specific. The target groups were composed of French and Romanian medical students of the first year. The present research objectives aimed at describing the intercultural dialogue as the main way of communication in immersion course, to analyze the students' openness to this type of approach and to interpret the responses given by students after attending a medical course in Romanian. The answers given by the students, that we transcribe and then interpret, are the result of an applied survey and of discussions that took place in the hours allocated to counseling. The whole work was performed under the international project Tandem, bilinguisme et construction des savoirs disciplinaires - une approche du FLE / contact avec les langues en FOS de l'ECO (2012-2014), project director: dr. Aurora Băgiag.

Keywords: *immersion course, Romanian for Medicine, interculturality.*

Context

Cercetarea de față a fost posibilă datorită proiectului internațional *Tandem, bilinguisme et construction des savoirs disciplinaires – une approche du FLE/FOS en contact avec les langues de l'ECO* (Tandem, bilingvism și construcție de cunoștințe disciplinare – o abordare a francezei ca limbă străină sau franceza cu obiective specifice în contact cu limbi ale Europei Centrale și Orientale), finanțat de Agenția Universitară a Francofoniei (AUF), inițiat și coordonat de către lector dr. Aurora Băgiag, desfășurat în cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu-Hațieganu”, Cluj-Napoca, România, în perioada 2012-2014 (universități partenere : Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România, Universitatea „Matej-Bel”, Slovacia, Universitatea din Geneva, Universitatea din Luxemburg).

Argument

Trăind într-o perioadă a comunicării globale, promovarea multilingvismului este una din preocupările de bază ale Uniunii Europene, dar și un simbol al aspirației acesteia de a păstra unitatea în diversitate.¹ Politica Comisiei Uniunii Europene din domeniul multilingvismului, conform Cadrului strategic pentru multilingvism, își propune să încurajeze învățarea limbilor străine și să promoveze diversitatea lingvistică în societate.² În altă ordine de idei, îmbunătățirea calității și eficienței învățării limbilor străine a devenit unul din obiectivele-cheie ale Cadrului Strategic pentru Educație și Formare Profesională („ET 2020”),

¹ Uniunea Europeană, *Learning languages*, http://ec.europa.eu/languages/policy/learning-languages/index_fr.htm, consultat: 18 septembrie 2014.

² Uniune Europeană, Cadrul strategic pentru multilingvism, http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11084_ro.htm, consultat: 17 septembrie 2014.

în care se stipulează necesitatea promovării predării limbilor străine și oferirea emigranților oportunitatea de învăța limba țării gazde.³ Așadar, pentru a putea concretiza aceste prevederi, sistemul de învățământ – în cazul de față, cel românesc –, are datoria de a crea cadre care să promoveze dialogul intercultural. Din aceste rațiuni, am considerat oportună existența unui curs în imersiune bazat pe dialog intercultural și pe schimb reciproc de informații din domenii predilecte în cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu-Hațieganu”, Cluj-Napoca, o universitate în care învață peste 2000 de studenți străini din toate colțurile lumii (Europa, Asia, Africa, Australia, America de Nord/Sud)⁴. Această acțiune a fost posibilă datorită proiectului internațional mai sus amintit.

Obiective. Structură

Obiectivele studiului nostru vor viza, pe de-o parte interculturalitatea, pe de altă parte comprehensiunea limbajului medical. Ne propunem să observăm cum se realizează dialogul între studenții aceleiași Universități și Facultăți (Facultatea de Medicină dentară), de la linii de studiu diferite – română și franceză –, care sunt reprezentările și legitimizările propriului lor mental colectiv, dar și proiecția asupra culturii „noi” cu care au venit în contact. În ceea ce privește limbajul specializat, ne propunem să observăm dacă studenții francezi din anul I (după aproximativ cinci-șase luni de ședere în România, cu un nivel de limbă de A1/A2) înțeleg limbajul medical, cât înțeleg, cărui fapt se datorează acest lucru și cum îl poate ajuta colegul său român în progresul învățării limbii române. Pentru creionarea acestui tablou, vom folosi înregistrările dialogurilor dintre studenții români și francezi, mărturiile acestora, răspunsurile la chestionarele aplicate, portofoliile create de aceștia în cadrul cursurilor în imersiune. În momentul transcrierii cu fidelitate a textelor, vom utiliza ghilimelele. Din rațiuni ce vizează coerența și concizia obiectivelor propuse, ne vom structura prezentarea în trei părți: definirea termenilor și a contextului intercultural creat, transcrierea răspunsurilor date de studenți în urma unui chestionar aplicat și a dialogului avut în cadrul ședințelor de consiliere și, la final, interpretarea rezultatelor obținute.

Definirea termenilor

Curs în imersiune

Cursul în imersiune presupune „*afundarea totală sau parțială*”⁵ a participanților în cultura și limba partenerilor de dialog. Formă de învățare deschisă, în care persoane de limbi materne diferite lucrează împreună, cursul în imersiune se adresează tuturor celor care sunt

---

³ Androulla Vassiliou, Comisar în domeniul Educației, Culturii și Tineretului, Algirdas Šemeta, Comisar responsabil în domeniul Impozitării, Uniunii Vamale, Antifraudei și Statisticii, Cuvânt înainte, *Date cheie privind Predarea Limbilor Străine în Școlile din Europa*, Comisia Europeană, Agenția Executivă pentru Educație Audiovizual și Cultură (EACEA, Eurydice și sprijin pentru politici), 2012, accesibilă online: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>, consultat 18 septembrie 2014.

⁴ www.umfcluj.ro, consultat: 17 septembrie 2014.

⁵ <http://dexonline.ro/definitie/imersiune>, consultat 19 septembrie 2014: „*IMERSIÚNE s. f. 1. Afundare parțială sau totală a unui corp într-un lichid; stare a unui corp afundat într-un lichid. [Pr.: -si-u-, – Var.: imérsie s. f.] – Din fr. immersion, lat. immersio, -onis.*”

deschiși spre nou. În ceea ce privește nivelul de competență lingvistică, atât în cazul imersiunii cât și în cazul învățării autodirijate, se consideră că începătorii nu ar trebui orientați spre acest tip de activitate.⁶ Însă, suntem de părere că trebuie să se țină cont și de gradul de maturitate al doritorilor. În acest caz, există persoane care pot lucra eficace chiar dacă au cunoștințe reduse de limbă; succesul dialogului datorându-se în special motivației și preocupărilor/afinităților/formației participanților. Cursul în imersiune desfășurat la Cluj, credem că reprezintă o dovadă concludentă a acestui fapt.

Motivațiile celor care participă la acest tip de activitate comportă trei linii directoare: descoperirea persoanei și culturii partenerului, ameliorarea și antrenarea cunoștințelor lingvistice și schimbul reciproc de opinii din diverse domenii, în cazul de față, cel medical.⁷ Pe de altă parte, trebuie amintit faptul că cursul în imersiune este o activitate interactivă și voluntară, care, însă, nu înlocuiește cursurile de limbă. În tot acest univers perfect, pare a nu avea loc o a treia persoană: profesorul. Și, totuși, care e rolul profesorului în cadrul acestui sistem ? Ce se așteaptă de la el ? Care e locul lui? Așa cum am observat în urma moderării cursului, rolul profesorului este cel de a oferi materiale – în cazul de față, fișe de lucru –, de a supraveghea și modera întreaga activitate, de a media comunicarea, de a interveni atunci când e necesar, oferind sfaturi, sugestii, explicații. O dată ce au fost stabilite obiectivele, a fost distribuit materialul – care poate fi un simplu ghid orientativ – așteptările au fost comunicate în mod explicit, participanții își vor găsi propriile metode, tehnici și strategii de comunicare.⁸

Interculturalitate

Aline Gohard Radenkovic⁹ distinge trei accepțiuni ale termenului de interculturalitate în cadrul domeniului didacticii limbilor. Le vom rezuma în cele ce urmează. Prima accepțiune, care ar corespunde epocii în care accesul la o cultură viza comprehensiunea limbajului scris, e fondată pe tiparul antagonic între subiect și obiect – două modele culturale aflate în poziție. Rezultatul: crearea stereotipurilor sociale/identitare. Ce-a de-a doua accepțiune e fondată pe modelul de contact. Obiectivul nu mai este cel de a achiziționa cunoștințe, ci de a descoperi propria subiectivitate, propria individualitate.¹⁰ Pe de altă parte, acest demers favorizează relația dintre obiectul cultural observat și propria cultură – o „introspecție culturală”¹¹. A treia accepțiune¹² se bazează pe modelul metisajului cultural. Individul nu mai aparține unui sistem anume, unei anumite culturi, ci societății în întregime în care își crează/dezvoltă propria individualitate.

⁶ Vezi: Brigitte Elmling (coord.), *L'apprentissage autonome des langues en tandem*, Editions Didier, Paris 2002, Marie-José Gremmo, Philip Riley, *Autonomie et apprentissage autodirigé: l'histoire d'une idée*, în „Mélanges Crapel”, nr. 23, pp. 81 -103.

⁷ Cf. Réseau international tandem L'apprentissage autonome de langues

<http://www.cisi.unito.it/tandem/learning/idxfra11.html>, consultat: 19 septembrie 2014.

⁸ Cf. Henri Holec, *Autonomie et apprentissage des langues étrangères*, Editions du Conseil de l'Europe, Strasbourg, 1979.

⁹ Gohard Radenkovic, Aline, *Communiquer en langue étrangère. Des compétences culturelles vers des compétences linguistiques*, Petre Lang S.A., Editions scientifiques européennes, Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt/M., New York, Wien, 1999.

¹⁰ Ibidem, p. 53

¹¹ Idem

¹² Ibidem, p. 54

Cursul în imersiune – un spațiu intercultural

Comunicarea autentică cu un locutor nativ oferă posibilitatea unui dialog intercultural, ca expresie a modernității și a modernizării. Cursul în imersiune, desfășurat la Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu-Hațieganu”, Cluj-Napoca, în perioada martie-mai 2014, la Disciplina Limbi moderne aplicate în medicină, a avut ca prim obiectiv realizarea unui schimb intercultural dintre studenții francezi și studenții români ai aceleiași universități. S-a întins pe zece ședințe interactive. Participanții au fost 15 studenți români și 15 studenți francezi, repartizați în două săli, cu profesori în rol de moderator¹³. Temele, care stimulau dialogul intercultural, au fost stabilite de comun acord cu studenții. Dintre acestea amintim: *Clișee culturale, Bucătăria specifică, Sistemul de învățământ, Locul religiei în societate, Tradiții și obiceiuri* etc. Participanții făcut cunoștință unii cu alții, au discutat în grupe mari și/sau mici, au învățat ceva din cultura celuilalt, urmând ca tot acest dialog intercultural să transgreseze barierele universitare și să poposească pe tărâm privat (acasă la fiecare participant, în locurile natale, în excursii etc.).

Cursul în imersiune – un spațiu al dialogului bazat pe limbaj specializat

Studenții francezi au asistat la cursuri de specialitate / lucrări practice ale colegului lor român (împreună cu acesta și/sau cu profesorul de limba română) și invers. La sfârșitul cursului au răspuns la câteva întrebări¹⁴ care au avut drept obiectiv verificarea nivelului de comprehensiune a limbajului medical. Vom transcrie în cele ce urmează răspunsurile studenților francezi pe care le considerăm edificatoare în ceea ce privește comprehensiunea (studenți în anul I, după cinci luni de contact cu limba română, nivel de limbă: A1/A2).

1. Estimați înțelegerea globală a cursului observat.

mai puțin de 20 %	20-40 %	40-60 %	60-80 %	80-100%
-	2	10	3	-

2. Ce elemente v-au facilitat înțelegerea?

Gestica profesorului	Schemele și documentele prezentate	Cunoștințele voastre din domeniu	Altele
-	6	9	-

3. Similitudinea între cele două limbi au facilitat înțelegerea ?

¹³ Cele două cadre didactice care au moderat cursul în imersiune sunt: lect. dr. Ana Coiug și autoarea articolului de față.

¹⁴ Chestionar conceput de Nicolas Guy, lector de limbă franceză, Universitatea Matej Bel, Banská Bystrica, Slovacia, împreună cu mine, în cadrul proiectului amintit.

Da	Nu
15	-

Dați exemple de cuvinte pe care le-ați înțeles ca rezultat al similitudinii limbilor.

„dinte, abces, limbă, eliminat, coroană, rădăcină, tratament, evoluție, aparat dentar, a ameliora” etc.

4. Atenția voastră a fost constantă în timpul cursului ?

Da	Nu (de ce?)
12	„Da, pentru că a fost extrem de interesant.” „Nu, pentru că nu am înțeles unele fraze.” „Era prea multă liniște și eu nu sunt obișnuit cu asta. Românii sunt foarte cuminiți la cursuri;”

5. Considerați acest tip de activitate ca factor de progres în limba română ?

Da	Nu
15	-

Deschideri. Observații. Concluzii.

Schimbul cultural/de informații din domenii predilecte al unor indivizi aparținând unor comunități etnice diferite este o dovadă a modernității – un pilon central al progresului. Verificarea comprehensiunii limbajului specific – în cazul de față, cel medical – reprezintă un pas important în vederea intercomprehensiunii, o nouă abordare în cadrul politicilor de învățare a unei limbi străine. (Intercomprehensiunea este o formă de comunicare în care fiecare persoană se exprimă în propria limbă și înțelege limba celuilalt.¹⁵) În cadrul acestei metode – care i-a preocupat pe didacticienii francezi încă de la începutul anilor 1990¹⁶ –, accentul cade pe competența de receptare a mesajului oral și scris (a citi și a asculta) și pune în paranteză competența de exprimare (a vorbi, a scrie).¹⁷ Majoritatea studenților francezi, în urma asistenței la cursul medical, au declarat că au înțeles 40-60% din totalitatea cursului, comprehensiunea s-a datorat gesticii și materialului-suport folosit de profesor, similitudinii celor două limbi (română/franceză), cunoștințelor lor de specialitate, cât și ajutorului din

¹⁵ Peter Doyé, *L'intercomprehension*. Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europa. De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue, Conseil de l'Europe, Strasbourg, 2005, p. 7.

¹⁶ Ibidem, p. 4.

¹⁷ Délégation générale à la langue française et aux langues de France, *L'intercompréhension entre langues apparentées*, Références 2006, p. 3.

partea colegului său sau a consilierului. Așadar, comprehensiunea este fondată psihologic: interacțiunea între facultățile lingvistice ale omului și capacitatea sa de a exploata cunoștințe acumulate anterior.¹⁸

Tematicile interculturale agreate de participanți vizau diferențele celor două culturi: sistem de învățământ românesc/franțuzesc, tradiții românești/franțuzești, clișee culturale românești/franțuzești etc. În ceea ce privește exprimarea prin intermediul imaginilor (în urma analizei portofoliilor predate la sfârșitul cursului), studenții au ales reprezentări ale identității naționale: ie românească, costum tradițional, turnul Eiffel, bagheta franțuzească, Moulin Rouge etc. La nivelul limbajului, expresiile recurente care exprimau alteritatea au fost: „în Franța / în România”, „noi / voi”, „la noi / la voi”, „aici / acolo”, „Occident / Europa de Est”. Însă, considerăm că acest curs în imersiune a avut meritul de a oferi studenților posibilitatea unei redefiniri identitare din perspectiva asemănării, a asocierii, a găsirii de puncte convergente: preocupări, valori comune, tradiții, cutume, simboluri etc. Așadar, putem afirma că imersiunea reprezintă un pas important înspre crearea unei identități multiple. Rolul profesorului (al consilierului) în tot acest sistem este cel al medierii înspre cultura celui a cărei limbă o învață, dar și înspre propria sa cultură.

Considerăm că cursul în imersiune, pe lângă beneficiul lingvistic intrinsec, și-a îndeplinit rolul stabilirii de relații – punerea în contact a unor persoane de aceeași vârstă, cu aceleași preocupări, din același domeniu de activitate. În spațiul universitar românesc, adesea sufocat de cadrări perpetue, credem că un asemenea tip de curs răspunde unor necesități de ordin cultural și/sau profesional.

Bibliografie

***Délégation générale à la langue française et aux langues de France, (2006). *L'intercompréhension entre langues apparentées*, Références.

Doyé, Peter, (2005), *L'intercompréhension*. Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europa. De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue, Conseil de l'Europe, Strasbourg.

Elmling, Brigitte (coord.), (2002), *L'apprentissage autonome des langues en tandem*, Editions Didier, Paris.

Gremmo, Marie-José, Riley, Philip, *Autonomie et apprentissage autodirigé: l'histoire d'une idée*, în „Mélanges Crapel”, nr. 23, pp. 81 -103.

Holec, Henri, (1979). *Autonomie et apprentissage des langues étrangères*, Editions du Conseil de l'Europe, Strasbourg.

¹⁸ Peter Doyé, *L'intercompréhension*, p. 9

Vassiliou, Androulla, Šemeta, Algirdas, (2012). Cuvânt înainte, *Date cheie privind Predarea Limbilor Străine în Școlile din Europa*, Comisia Europeană, Agenția Executivă pentru Educație Audiovizual și Cultură (EACEA, Eurydice și sprijin pentru politici).

Surse electronice

Réseau international tandem L'apprentissage autonome de langues
<http://www.cisi.unito.it/tandem/learning/idxfra11.html>, consultat: 19 septembrie 2014.

www.umfcluj.ro, consultat: 17 septembrie 2014.

<http://dexonline.ro/definitie/imersiune>, consultat: 19 septembrie 2014

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>, consultat 18 septembrie 2014.

Uniunea Europeană, *Learning languages*, http://ec.europa.eu/languages/policy/learning-languages/index_fr.htm, consultat: 18 septembrie 2014.

Uniune Europeană, *Cadrul strategic pentru multilingvism*,
http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11084_ro.htm, consultat: 17 septembrie 2014.